

มคอ. 3 รายละเอียดของรายวิชา
Course Specification

รหัสวิชา 0125313 ท้องถิ่นศึกษา
(Local Studies)

รายวิชานี้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต
สาขาวิชาสังคมศึกษา (4 ปี)
หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562
คณะศึกษาศาสตร์ร่วมกับคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยทักษิณ

รายละเอียดของรายวิชา
หมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. รหัส ชื่อรายวิชา จำนวนหน่วยกิต รายวิชาที่ต้องเรียนมาก่อน รายวิชาที่เรียนพร้อมกัน
และคำอธิบายรายวิชา

0125313 ท้องถิ่นศึกษา

3(3-0-6)

(Local Studies)

บูรพวิชา : ไม่มี

ควบคู่ : ไม่มี

คำอธิบายรายวิชา : หลักการ แนวคิด วิธีการศึกษาท้องถิ่น ความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น ภาคใต้ สภามานุษยศาสตร์ ประวัติความเป็นมา เศรษฐกิจ ภูมิปัญญา วัฒนธรรมและความเชื่อ สังคม การเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยภายในและอิทธิพลจากภายนอก หลักฐานทางประวัติศาสตร์ ขนบธรรมเนียม ประเพณี มาตรฐานทางวัฒนธรรม ความคิดความเชื่อ อิทธิพลของอารยธรรมต่าง ๆ ที่มีผลต่อภูมิปัญญาท้องถิ่น แนวทางการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นแก้ปัญหาชุมชน กรณีศึกษา

Principles, concepts and methods of studying local areas; knowledge of southern geographical features, history, economy, wisdom, cultures and beliefs; societies; changes caused by internal and external factors; historical artifacts, traditions, cultural heritages, beliefs; influences of other civilizations affecting local wisdom; guidelines for the use of local wisdom to solve community problems; case study

2. หลักสูตรและประเภทของรายวิชา

- ศึกษาทั่วไป
- วิชาเฉพาะ
- วิชาพื้นฐานเฉพาะด้าน
- วิชาเอก
- วิชาเอกบังคับ
- วิชาเลือกเสรี
- วิชาโท
- วิชาประสบการณ์เชิงปฏิบัติ

3. อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาและอาจารย์ผู้สอน

อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรไทย ศิริสาธิตกิจ

อาจารย์ผู้สอนรายวิชา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรไทย ศิริสาธิตกิจ

5. ภาคการศึกษา/ชั้นปีที่เรียน

ภาคการศึกษาที่ 2/2567

6. สถานที่เรียน

มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา

7. วันที่จัดทำหรือปรับปรุงรายละเอียดของรายวิชาครั้งล่าสุด

พฤศจิกายน 2567

หมวดที่ 2 จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์

1. จุดมุ่งหมายของรายวิชา

เพื่อให้บัณฑิตเกิดการเรียนรู้/มีความสามารถ/สมรรถนะที่ต้องการด้านต่าง ๆ

1.1 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด วิธีการศึกษาท้องถิ่น ความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นภาคใต้ สภาพภูมิศาสตร์ ประวัติความเป็นมา เศรษฐกิจ ภูมิปัญญา วัฒนธรรมและความเชื่อ สังคม การเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยภายในและอิทธิพลจากภายนอก หลักฐานทางประวัติศาสตร์ ขนบธรรมเนียมประเพณี มรดกทางวัฒนธรรม ความคิดความเชื่อ อิทธิพลของอารยธรรมต่าง ๆ ที่มีผลต่อภูมิปัญญาท้องถิ่น แนวทางการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นแก้ปัญหาชุมชน กรณีศึกษา

1.2 มีทักษะในการวิเคราะห์ รวมถึงสามารถนำความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นไปปรับประยุกต์ใช้ในดำรงชีวิต และการประกอบวิชาชีพ

1.3 มีเจตคติที่ดีต่อการนำความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นเป็นรากฐานในการพัฒนาประเทศ

2. วัตถุประสงค์ของรายวิชา

เพื่อสร้างรากฐานความรู้ทางสังคมศาสตร์สำหรับผู้เรียนเพื่อประโยชน์ในการศึกษาและค้นคว้าขั้นสูงในลำดับต่อไป

หมวดที่ 3 ลักษณะการดำเนินการ

1. จำนวนชั่วโมงที่ใช้ต่อภาคการศึกษา

บรรยาย	สอนเสริม	การฝึกปฏิบัติ/การฝึกงานภาคสนาม	การศึกษาด้วยตนเอง
45 ชั่วโมง	เมื่อประเมินเห็นว่านิสิตยังขาดองค์ความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือนิสิตต้องการเพิ่มเติมเนื้อหา	นิสิตต้องมีการทำรายงานกลุ่มและนำเสนออย่างเป็นระบบ	90 ชั่วโมง

หมายเหตุ รายวิชานี้มีการลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลภาคสนามจากสถานการณ์จริง มีการศึกษาวิเคราะห์และการเรียนรู้แบบ Active Learning ในการพัฒนาการเรียนการสอน อย่างน้อย 25 ชั่วโมง

2. จำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ที่ และช่องทางในการให้คำปรึกษาแนะนำทางวิชาการแก่นิสิตเป็นรายบุคคล

อาจารย์ประจำรายวิชาแจ้งให้นิสิตทราบเกี่ยวกับสถานที่ติดต่อและชั่วโมงการให้คำปรึกษา (Office Hours) โดยจะให้คำปรึกษาสัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง ณ ห้องสาขาสังคมศาสตร์ (ห้องพักอาจารย์) อาคาร 13 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา

หมวดที่ 4 แผนการสอนและการประเมินผล

1. แผนการสอน

สัปดาห์ ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวนชั่วโมง		กิจกรรมการเรียนรู้ การสอน สื่อที่ใช้	ผู้สอน
		บรรยาย	ปฏิบัติ		
1-3	<ul style="list-style-type: none"> - แนะนำรายวิชา การเรียนการสอน การวัด/ประเมินผล และเอกสาร/ตำรา - ความหมายของท้องถิ่นและการศึกษาท้องถิ่น - หลักการศึกษาท้องถิ่น - วิธีการศึกษาท้องถิ่นและเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาท้องถิ่น แผนที่เดินดิน,ปฏิทินชุมชน,แผนผังประวัติศาสตร์ชุมชน,แผนผังเครือญาติ,SWOT Analysis 	9	0	<ul style="list-style-type: none"> - มคอ.3 - การบรรยาย - การอภิปราย - สื่อ Canva - วิดีทัศน์ 	ผศ.ดร.พรไทย ศิริสาธิตกิจ
4-6	<ul style="list-style-type: none"> - “ปากใต้”และ“ปากชี่ใต้” - สภาพพื้นที่ทั่วไปของภาคใต้ - จังหวัดในภาคใต้ - ภูมิลักษณะทางกายภาพกับการก่อกำเนิดชุมชนภาคใต้ - วัฒนธรรมท้องถิ่นภาคใต้ - ประเพณีท้องถิ่นภาคใต้ - ภูมิปัญญาท้องถิ่นภาคใต้ - เศรษฐกิจภาคใต้ 	9	0	<ul style="list-style-type: none"> - การบรรยาย - การอภิปราย - สื่อ Canva - วิดีทัศน์ - กิจกรรม 	ผศ.ดร.พรไทย ศิริสาธิตกิจ
7-9	<ul style="list-style-type: none"> - ความหมายของประวัติศาสตร์ท้องถิ่น - ลักษณะสำคัญของประวัติศาสตร์ท้องถิ่น - หลักฐานทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่น - วิธีการเขียนประวัติศาสตร์ท้องถิ่น - ขั้นตอนในการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น - ตัวอย่างงานวิจัยเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่น - แนวทางการประยุกต์ใช้ประวัติศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น - ข้อเสนอแนะเพื่อสร้างพลังในการพัฒนาและศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น 	9	0	<ul style="list-style-type: none"> - การบรรยาย - การอภิปราย - สื่อ Canva - วิดีทัศน์ - กิจกรรม 	ผศ.ดร.พรไทย ศิริสาธิตกิจ

10-11	<ul style="list-style-type: none"> - ความเป็นมาของคำว่า “ภูมิปัญญาท้องถิ่น” - ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น - คำที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น - ความแตกต่างระหว่าง “ภูมิปัญญา” กับ “ภูมิปัญญาท้องถิ่น” - ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดภูมิปัญญาท้องถิ่น - ลักษณะสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น - ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น - สาขาของภูมิปัญญาท้องถิ่น - คุณค่าและความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น - ข้อจำกัดของภูมิปัญญาท้องถิ่น - การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น - การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชน 	6	0	<ul style="list-style-type: none"> - การบรรยาย - การอภิปราย - สื่อ Canva - วิดีทัศน์ - กิจกรรม 	ผศ.ดร.พรไทย ศิริสาธิตกิจ
12-13	<ul style="list-style-type: none"> - แนวคิดท้องถิ่นนิยม - จุดกำเนิดท้องถิ่นนิยมในประเทศไทย - จุดอ่อนของแนวคิดท้องถิ่นที่นิยม - การประยุกต์ใช้โมเดลท้องถิ่นนิยม - การจัดกลุ่มผลงานเกี่ยวกับท้องถิ่นนิยมในวงวิชาการไทย หลัง พ.ศ. 2500 	6	0	<ul style="list-style-type: none"> - การบรรยาย - การอภิปราย - สื่อ Canva - วิดีทัศน์ - กิจกรรม 	ผศ.ดร.พรไทย ศิริสาธิตกิจ
14-16	<ul style="list-style-type: none"> - นำเสนอรายงานกลุ่มกรณีศึกษา 	9	0	<ul style="list-style-type: none"> - การบรรยาย - การอภิปราย - สื่อ Canva - กิจกรรม- รายงานกลุ่ม - การนำเสนอรายงานกลุ่ม - การวิพากษ์ 	ผศ.ดร.พรไทย ศิริสาธิตกิจ
17-18	สอบปลายภาค				
รวม		45	0		

หมายเหตุ รายวิชานี้มีการลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลภาคสนามจากสถานการณ์จริง มีการศึกษาวิเคราะห์และการเรียนรู้แบบ Active Learning ในการพัฒนาการเรียนการสอน อย่างน้อย 25 ชั่วโมง

2. แผนพัฒนาประสิทธิภาพรายวิชา

- 1. จัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 ของระยะเวลาทั้งหมดของรายวิชา
- 2. จัดการเรียนรู้ร่วมกับสถานประกอบการ องค์กร หรือหน่วยงาน
- 3. จัดการเรียนรู้เชิงรุก
- 4. รายวิชาส่งเสริมทักษะผู้ประกอบการของผู้เรียน
- 5. รายวิชาก่อให้เกิดนวัตกรรมของผู้เรียน โดยมีหนังสือรับรองการใช้ประโยชน์จากหน่วยงาน
- 6. จัดการเรียนรู้ผ่านช่องทางออนไลน์ (online) ร่วมกับ ในที่ตั้ง (on-site)
- 7. มีการพัฒนาสื่อการสอนแบบออนไลน์โดยผ่าน TSU MOOC
- 8. เปิดเผยคะแนนเก็บก่อนการสอบปลายภาค
- 9. ส่งระดับขึ้นตามเวลาที่กำหนด โดยไม่มีข้อผิดพลาด
- 10. มีการทวนสอบรายวิชาในระบบของคณะฯ
- 11. อื่น ๆ ระบุ

3. แผนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ลำดับ	หัวข้อเรื่อง/ประเด็น/รายละเอียด	วิธีการประเมิน/ ลักษณะการประเมิน	สัปดาห์ที่ประเมิน	คะแนน
1	- การตรงต่อเวลาของนิสิตในการเข้าเรียน การส่งงานที่ได้รับมอบหมาย การเข้าร่วมกิจกรรม - ความมีวินัยและความพร้อมเพรียงของนิสิตในการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร - ความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย - พฤติกรรมการเรียนและการสอบ	สังเกตการณ์มีส่วนร่วมและพฤติกรรมในชั้นเรียน	1-16	10
2	- ความสามารถด้านการคิดของนิสิต เช่น การตั้งคำถาม การสืบค้นข้อมูล การคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการตัดสินใจ - การทำผลงานและการนำเสนอผลงานของนิสิต	งานเดี่ยว	3-14	30
3	- ความสามารถด้านการคิดของนิสิต เช่น การตั้งคำถาม การสืบค้นข้อมูล การคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการตัดสินใจ - การทำผลงานและการนำเสนอผลงานของนิสิต	งานกลุ่มและการนำเสนอ	2-16	40
4	- ความสามารถด้านการคิด วิเคราะห์ และสังเคราะห์ของนิสิตเกี่ยวกับองค์ความรู้ สังคมวิทยาและการประยุกต์ใช้องค์ความรู้	สอบปลายภาค	17/18	20

ลำดับ	หัวข้อเรื่อง/ประเด็น/รายละเอียด	วิธีการประเมิน/ ลักษณะการประเมิน	สัปดาห์ที่ประเมิน	คะแนน
	เพื่อการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม			
คะแนนรวม				100

วิธีการตัดเกรด อิงเกณฑ์ (FIX-Rate)

อิงกลุ่ม (T-Score)

การกำหนดช่วงคะแนนของเกรด

เกรด	A	B+	B	C+	C	D+	D	E/F
ช่วงคะแนน	≥80	≥75	≥70	≥65	≥60	≥55	≥50	≥0

หมวดที่ 5 ทรัพยากรประกอบการเรียนการสอน

กรมการพัฒนาชุมชน. (2542). กระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยเครือข่ายหมู่บ้าน
โครงการ กข.คจ. กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์.

โกวิทย์ พวงงาม. (2553). การจัดการตนเองของชุมชนและท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์.
พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จรัสพิมพ์ วัจนเย็น. (2554). “แนวคิดหลังสมัยใหม่ : การย้อนสู่โลกแห่งภูมิปัญญา”, ใน วารสารสถาบัน
วัฒนธรรมและศิลปะ (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ปีที่
13 ฉบับที่ 1 (25) กรกฎาคม - ธันวาคม 2554, 20-23.

จำนงค์ แรกพิณิจ. (2537). แשרแรงงาน : ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของชาวบ้าน
ภาคใต้. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา.

จำนงค์ แรกพิณิจ. (2552). เอกสารประกอบการสอนภูมิปัญญาท้องถิ่น. มหาวิทยาลัยทักษิณ.

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. (2527). เศรษฐกิจหมู่บ้านไทยในอดีต. นนทบุรี : สำนักพิมพ์สร้างสรรค์.

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. (2548). แนวคิด เศรษฐกิจชุมชน ข้อเสนอทางทฤษฎีในบริบทต่างสังคม. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์สร้างสรรค์.

ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ (บรรณาธิการ) (2544). เศรษฐศาสตร์การเมือง (เพื่อชุมชน). กรุงเทพฯ :
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

ดารณี ถวิลพิพัฒน์กุล. (2541). กระบวนการเป็นเมืองกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในประเทศกำลังพัฒนา.

เทิดชาย ช่วยบำรุง. (2554). ภูมิปัญญาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นเชิงสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.

- ประเวศ วะสี. (2534). การศึกษาของชาติกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ใน คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, สำนักงาน. การสัมมนาทางวิชาการภูมิปัญญาชาวบ้านกับการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมกับการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ : อมรินทร์ พริ้นติ้งกรุ๊ป.
- ประเวศ วะสี. (2541). ยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ สังคม และศีลธรรม. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนเพื่อสังคม ธนาคารออมสิน.
- ปรัชญา ฐานะ และอนาคต,” ใน เศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง : แนวความคิดและยุทธศาสตร์. กรุงเทพฯ : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2541). การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development). กรุงเทพฯ : โคมลครีมีทอง.
- วิทยากร เชียงกุล. (2540). เพื่อศตวรรษที่ : 21 วิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงสังคมไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มิ่งมิตร.
- เศรษฐสยาม. (2540). ลัทธิบริโภคนิยมกับชุมชน. กรุงเทพฯ : สมาพันธ์.
- ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน). (2548). ภูมิปัญญาไทย-ภูมิปัญญาเทศ. กรุงเทพฯ : ศูนย์มานุษยวิทยา สิรินธร (องค์การมหาชน).
- สามารถ จันทร์สุรย์. (2534). ภูมิปัญญาชาวบ้านคืออะไร. ใน ภูมิปัญญาชาวบ้าน. คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติสำนักงาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สามารถ จันทร์สุรย์. (2534). ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ : บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป.
- สุพัตรา สุภาพ. (2540). ปัญหาสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 14. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- สุรเชษฐ เวชชพิทักษ์. (2533). รากฐานแห่งชีวิต : วัฒนธรรมชนบทกับการพัฒนา. กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์การพิมพ์.
- เสรี พงศ์พิศ.(2529). คีนสู่รากเหง้า. กรุงเทพฯ : เทียนวรรณ.
- เสรี พงศ์พิศ. (2531). ทิศทางหมู่บ้านไทย. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์.
- เสรี พงศ์พิศ.(2534). วัฒนธรรมกับการพัฒนาชนบท. ใน ภูมิปัญญาชาวบ้าน. สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2537). แนวทางการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยภูมิปัญญาชาวบ้านในโรงเรียนสังกัด สปช. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2541). แนวทางส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดีจำกัด.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2541). การพัฒนาชุมชนแบบจัดการ. กรุงเทพฯ : เอ็มเทรตติ้ง.
- อนุชา อาภาภิรม และคณะ. (2542). ภาวะสิ้นยุคโลกาภิวัตน์. กรุงเทพฯ : โครงการวิถิทรรศน์.
- อานันท์ กาญจนพันธ์. (2544). มิติชุมชน : วิถีคิดท้องถิ่นว่าด้วย สิทธิ อำนาจ และการจัดการทรัพยากร. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- เอกวิทย์ ณ ถลาง.(2541). ภูมิปัญญาชาวบ้าน : วิถีชีวิตและกระบวนการเรียนรู้-แก้ปัญหาของชาวบ้านไทย. กรุงเทพฯ : มูลนิธิภูมิปัญญา.
- Beyer, Peter. (1994). Religion and globalization. London : SAGE.
- Boyd-Barrett, Oliver and Rantanen, Terhi. (1998). The Globalization of news. London : Sage.

- Julian, Joseph and Kornblum, William. (1982). **Social Problems**. New Jersey : Prentice-Hall.
- Hirst, Paul and Thompson, Grahame. (1996). **Globalization in question : the international economy and the possibilities of governance**. Cambridge : Polity Press.
- Merton, Robert K. and Nisbet, Robert. (1976). **Contemporary Social Problems**. New York : Harcourt Brace Jovanovich.
- Mitchell, Helen Buss. (1999). **Roots of wisdom**. 2nd ed. Belmont, Calif. : Wadsworth Pub.
- Thawan Matcharat. (2012). **Prayong Ronnarong Thai Wisdom Teacher "Wisdom gem of ASEAN"**. Bangkok : Office of the Education council Ministry of Education.